Lietas arhīva Nr. C-5789-17/12
ECLI:LV:RIRT:2017:1113.C33578917.4.S

**SPRIEDUMS**
**Latvijas Republikas vārdā**
**Rīgā 2017.gada 13.novembrī**

Rīgas rajona tiesa
tiesnese Elīna Slišāne
rakstveida procesā izskatīja civillietu /pers. A/ maza apmēra prasībā pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu.

**Aprakstošā daļa**

[1] /pers. A/ 2017.gada 29.augustā (ar precizējumiem 25.septembrī) iesniedza Rīgas rajona tiesā maza apmēra prasību pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu.

Prasībā norādīts, ka prasītāja 2016.gada 15.maijā sasniedza pilngadību, bet turpina mācības Olaines Mehānikas un tehnoloģiju koledžā. Mācību dēļ nav iespējams strādāt algotu darbu. Materiāli prasītāju atbalsta māte, savukārt atbildētājs materiālo palīdzību nesniedz.

Norāda, ka uzturam mēnesī nepieciešami naudas līdzekļi 726 *euro* apmērā, proti, pārtikai 200 *euro*, apģērbam 70 *euro*, apaviem 50 *euro*, attīstībai 30 *euro*, vitamīniem 14 *euro*, higiēnas izdevumiem un frizierim 30 *euro*, baseina apmeklējumiem 48 *euro*, masāžām 20 *euro* un fizioterapeitam 84 *euro*. Šobrīd baseinu, fizioterapeitu un masāžas neapmeklē naudas līdzekļu trūkuma dēļ, taču šīs procedūras ir nepieciešams, jo ir bērns - invalīds.

Prasītājas ieskatā, atbildētājs ir spējīgs sniegt finansiālu atbalstu, jo ir fiziski vesels un strādā algotu darbu.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 179.pantu, lūdz tiesu piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus 114 *euro* mēnesī, bet ne mazāk par Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru, nosakot nekavējošu sprieduma izpildi.

[2] Rīgas rajona tiesā 2017.gada 11.oktobrī (ar papildinājumiem 3.novembrī) saņemti atbildētāja paskaidrojumi, kuros norāda, ka prasību atzīst daļēji – 90 *euro* apmērā.

Atbildētājs iebilst prasītājas apgalvojumam, ka materiāli nepalīdz meitai, jo līdz 2017.gada jūnijam uzturlīdzekļus maksājis labprātīgi, savukārt no jūlija līdz septembrim mantiskā stāvokļa dēļ uzturlīdzekļu samaksa nebija iespējama.

Norāda, ka no 2017.gada jūnija atbildētāja apgādībā ir nepilngadīgs dēls /pers. D/, kura māte uzturlīdzekļus dēla uzturam nesniedz. Bez tam atbildētāja aprūpē ir arī viņa dzīvesbiedres /pers. E/ nepilngadīgie bērni – /pers. F/ un /pers. G/, kuru tēvs ir miris.

Neapstrīdot faktu, ka prasītājai ir nepieciešami līdzekļi pārtikai, apģērbam, mājoklim un higiēnas piederumiem, uzskata, ka prasībā norādītais izdevumu apmērs ir pārspīlēts.

Tāpat uzskata, ka prasītājai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus tikai laikā, kamēr viņa mācās pilna laika klātienes nodaļā. Prasītājas plānotais mācību beigu datums ir 2019.gada 30.jūnijs, tādējādi lūdz tiesu noteikt, ka uzturlīdzekļi piedzenami līdz minētajam datumam vai brīdim, kad prasītāja pati var sevi apgādāt. Lūdz noraidīt lūgumu noteikt nekavējošu sprieduma izpildi, jo uzturlīdzekļus maksā un arī turpmāk maksās labprātīgi.

[3] Saskaņa ar Civilprocesa likuma 250.$^{25}$ panta pirmo daļu, ja tiesa neizskata lietu tiesas sēdē saskaņā ar šā likuma 250.$^{26}$ pantu, lietu izskata rakstveida procesā, laikus paziņojot pusēm par datumu, kad tiesas kancelejā varēs saņemt sprieduma norakstu, kā arī informē par tiesas sastāvu, kas izskatīs lietu, un izskaidro tiesības pieteikt noraidījumu tiesnesim. [..].

Puses nav lūgušas iztiesāt lietu tiesas sēdē, kā arī tiesa nav atzinusi par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē. Pusēm 2017.gada 13.oktobrī paziņots, ka lieta tiks izskatīta rakstveida procesā un sprieduma noraksts pusēm būs pieejams tiesas kancelejā 2017.gada 13.novembrī. Puses nav pieteikušas noraidījumu tiesnesim.

**Motīvu daļa**

[4] Pārbaudījusi un novērtējusi lietas materiālus, tiesa atzīst, ka prasība ir apmierināma.

[5] Lietā nav strīda par to, ka atbildētājs /pers. B/ ir prasītājas /pers. A/, dzimušas /datums/, tēvs. No lietas materiāliem pievienotās dzimšanas apliecības /apliecības numurs/ kopijas redzams, ka prasītāja ir pilngadīga un uz lietas izskatīšanas brīdi sasniegusi 19 gadu vecumu (lietas 9.lapa).

Saskaņā ar Civillikuma 179.panta pirmo un otro daļu vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns varēs pats sevi apgādāt. Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu nebeidzas, ja bērns nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem.

No minētā secināms, ka likums uztura došanas pienākumu saista ar vairākiem kritērijiem, proti, vecāku mantas stāvokli, laiku, kad bērns pats sevi spēj apgādāt, un arī vecāku spēju uzturēt bērnu.

Kā atzīts Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 7.februāra spriedumā lietā Nr.SKC-1280/2014, ne pašreizējā, ne agrākā Civillikuma 179.panta redakcija bērna pilngadības sasniegšanu nav izvirzījusi kā kritēriju atbrīvošanai no bērna uzturēšanas pienākuma, kas nozīmē, ja bērns pēc pilngadības iestāšanās objektīvu iemeslu dēļ nevar sevi apgādāt, tad vecāku pienākums viņu uzturēt turpinās. Tas ir izteikts arī likuma "Par valsts pensijām" 19.panta ceturtajā daļā, kas paredz, ka par darba nespējīgiem uzskatāmi bērni, kuri mācās vai studē vispārējās, profesionālās izglītības iestādēs, koledžās vai augstskolās pilna laika klātienē un kuri nav vecāki par 24 gadiem.

Uzturlīdzekļu apmēra noteikšanā nozīme ir gan kritējiem, kas saistīti ar bērna tiesībām uz pilnvērtīgiem dzīves apstākļiem, gan vecāku mantiskajam stāvoklim un spējām. Ja bērns, sasniedzot pilngadību, turpina mācīties vispārējā, augstākajā vai profesionālajā mācību iestādē, bet studijas šādā režīmā nav savienojamas ar darbu un pilnvērtīgu izglītības ieguvi, vecāku pienākums ir nodrošināt bērnu ar uzturlīdzekļiem līdz brīdim, kamēr bērns pats var sevi apgādāt. Bērna uzturēšana sevī ietver ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu bērnam, arī viņa izglītošanu, sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam, kā tas noteikts Civillikuma 177.pantā.

Ar lietas materiāliem pievienoto Olaines Mehānikas un tehnoloģijas koledžas 2017.gada 11.septembra izziņu Nr.324 ir pierādīts, ka prasītāja mācās Olaines Mehānikas un tehnoloģijas koledžas profesionālās vidējās izglītības programmā „Biotehnoloģija" ar iegūstamo kvalifikāciju „Biotehnologa palīgs" pilna laika klātienē 3.kursā. Mācību laiks četri gadi, beigu datums 2019.gada 30.jūnijs (lietas 22.lapa).

Līdz ar to tiesa atzīst par pierādītu, ka prasītājai nav iespēju pašai sevi apgādāt un atbildētājam ir pienākums dot uzturu prasītājai (pilngadīgajai meitai) līdz laikam, kamēr viņa mācās profesionālās izglītības iestādē pilna laika klātienē, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecumam. Uztura došanas pienākumu neietekmē prasītājas sekmes mācību iestādē, uz ko rakstveida paskaidrojumos norādījis atbildētājs.

[6] Prasītāja lūdz piedzīt uzturlīdzekļus 114 *euro* mēnesī, bet ne mazāk par Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru. Atbildētājs prasību atzīst daļēji - 90 *euro* apmērā.

Nosakot uzturlīdzekļus pilngadīgam bērnam, tiesai jāvērtē uzturam nepieciešamā summa, kas vislabāk nodrošinās bērna intereses, pilngadīgā bērna paša ienākumi, lai noskaidrotu bērna iespēju pašam sevi apgādāt, vecāku mantas stāvoklis, gadījumā, kad bērna paša ienākumi nav pietiekami, un spēja šo iztrūkstošo summu segt (*sk. Senāta 2013.gada 22.novembra spriedumu lietā Nr.SKC-1901*).

Savukārt fakts, ka bērna uzturēšanas izdevumos iekļaujami izdevumi par ēdienu, apģērbu, mājokli, higiēnas piederumiem u.t.t., ir vispārzināms. Tā kā šīm empīriskām patiesībām (uz pieredzi pamatotām patiesībām) nav faktisku apstākļu nozīmes, bet tās ir tikai secinājumi un loģiski slēdzieni no zināmiem faktiem, tad tās pusēm nav jāpierāda, bet pati tiesa izlieto empīriskās patiesības kā loģiska slēdziena locekļus (*sk. Senāta 2011.gada 18.maija spriedumu lietā Nr.SKC- 863/2011*).

Tiesa ņem vērā Civillikuma 179.panta piekto daļu, kas paredz, ka minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu.

Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumi Nr.37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" noteic, ka katra vecāka pienākums ir katru mēnesi nodrošināt saviem bērniem minimālos uzturlīdzekļus šādā apmērā: katram bērnam no viņa piedzimšanas līdz 7 gadu vecuma sasniegšanai – 25 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas; katram bērnam no 7 gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai – 30 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Savukārt Ministru kabineta 2015.gada 24.novembra noteikumu Nr.656 "Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu" 2.punktā noteikts, ka minimālā mēneša darba alga normālā darba laika ietvaros ir 380 *euro*.

Tādējādi secināms, ka Ministru kabineta noteiktais minimālo uzturlīdzekļu apmērs bērniem līdz 7 gadu vecumam ir 95 *euro* mēnesī, bet pēc 7 gadu vecuma –114 *euro* mēnesī.

Ņemot vērā Civillikuma 179.pantā nostiprināto absolūto vecāka pienākumu uzturēt bērnu, kā arī lietā konstatēto, ka prasītāja mācās profesionālās izglītības iestādē, viņas vienīgais ienākumu avots ir valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts 128,06 *euro* mēnesī (lietas 48.lapa) un stipendija 10 *euro* mēnesī (lietas 22.lapa), savukārt prasītājas māte /pers. H/ laika periodā no 2017.gada janvāra līdz 2017.gada septembrim guvusi ienākumus 1855,73 *euro*, kas vidēji mēnesī ir 206 *euro* (lietas 20.lapa), nevar būt strīda par to, ka atbildētāja pienākums ir maksāt uzturlīdzekļus bērna uzturam.

Tā kā prasītāja vēlas, lai no atbildētāja tiktu piedzīti uzturlīdzekļi valstī noteiktajā minimālo uzturlīdzekļu apmērā, kāds noteikts bērnam līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai, tiesai nav nepieciešams izvērtēt atbildētāja mantas stāvokli, jo tas nevar ietekmēt spriedumu, ņemot vērā, ka pilngadību sasnieguša bērna, kurš turpina mācības, uzturam nepieciešamo līdzekļu apmērs nevarētu būt mazāks par minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kāds noteikts bērnam līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai.

Tāpat novērtējot prasītājas uzturam nepieciešamo summu, tiesa ņem vērā, ka norādītos izdevumus veido izdevumu pozīcijas, kas saistītas ar Civillikuma 177.panta ceturtajā daļā norādīto bērna aprūpes nodrošinājumu - izdevumi ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanai. Turklāt vērā ņemams apstāklis, ka prasītājai saskaņā ar Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas 2017.gada 16.maija lēmumu Nr.30-2017-7971 noteikta otrās grupas invaliditāte sakarā ar smagas pakāpes funkcionēšanas ierobežojumiem, kā rezultātā prasītājai noteikts vispārējo darbspēju zaudējums 60%-79% (lietas 23.lapa).

Tādējādi, tiesas ieskatā, prasītājas norādītais uzturlīdzekļu apmērs ir pamatots un no atbildētāja prasītājas labā piedzenami uzturlīdzekļi 114 *euro* apmērā mēnesī no prasības pieteikuma iesniegšanas dienas 2017.gada 29.augusta.

Tiesas ieskatā, nav pamata apmierināt prasītājas lūgumu par uzturlīdzekļu piedziņu ne mazāk par Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru, jo valstī noteiktais minimālo uzturlīdzekļu apmērs ir noteikts bērniem līdz 18 gadu vecumam, kas ir maksājams katram vecākam, neskatoties uz vecāku mantisko stāvokli. Pēc 18 gadu vecuma sasniegšanas katram bērnam ir izvēles tiesības sākt strādāt algotu darbu, apvienojot ar mācībām, vai pilnvērtīgi turpināt mācības, negūstot ienākumus, tādējādi lūdzot vecākus finansiāli atbalstīt līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 205.panta pirmās daļas 1.punktu ir nosakāma nekavējoša sprieduma daļā par uzturlīdzekļu piedziņu izpilde.

Tiesa papildus izskaidro, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 203.panta ceturtajā daļā noteikto, ja pēc tam, kad likumīgā spēkā stājies spriedums, ar kuru no atbildētāja piespriesti periodiski maksājumi, mainās apstākļi, kas ietekmē maksājuma apmēru vai ilguma noteikšanu, katra puse ir tiesīga, iesniedzot jaunu prasību, prasīt maksājumu apmēra vai termiņa grozīšanu.

[7] Civilprocesa likuma 42.panta pirmā daļa noteic, ka tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījumu daļai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punktā noteikto no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos atbrīvoti prasītāji prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu.

Ievērojot minēto un saskaņā ar Civilprocesa likuma 35.panta pirmās daļas 3.punktu, 34.panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunktu no atbildētāja valsts labā piedzenama valsts nodeva 205,20 *euro*.

Tāpat no atbildētāja valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 2,03 *euro* (lietas 2.lapa).

[8] Civilprocesa likuma 204.[1] pantā noteikts, ka, taisot spriedumu par naudas summu un tiesas izdevumu piedziņu, tiesa nosaka termiņu sprieduma labprātīgai izpildei, kas nedrīkst būt garāks par 10 dienām no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Atbilstoši minētai tiesību normai, atbildētājam nosakāms termiņš labprātīgai sprieduma izpildei daļā par tiesas izdevumu piedziņu valsts labā 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8.pantu, 42.panta pirmo daļu, 97., 190., 193., 204.[1]pantu, 205.panta pirmās daļas 1.punktu, 250.[25] un

250.[27], tiesa

**nosprieda:**

prasību apmierināt.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus 114 *euro* (viens simts četrpadsmit *euro*, 00 centi) ik mēnesi, sākot no 2017.gada 29.augusta līdz laikam, kamēr /pers. A/ mācās vispārējā, augstākajā vai profesionālajā mācību iestādē pilna laika klātienē, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecumam.

Samaksa veicama /pers. A/, personas kods /personas kods/, AS Swedbank norēķinu kontā LV18HABA0551038563013.

Noteikt, ka spriedums daļā par uzturlīdzekļu piedziņu izpildāms nekavējoties.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu valstij valsts nodevu 205,20 *euro* (divi simti pieci *euro*, 20 centi).

Valsts nodeva maksājama, norādot šādus saņēmēja bankas rekvizītus: Valsts kase, reģistrācijas Nr.90000050138, saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, konta Nr.LV55TREL1060190911200, maksājuma mērķis: (lietas dalībnieka vārds, uzvārds, lietas numurs).

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2,03 *euro* (divi *euro*, 3 centi).

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi maksājami, norādot šādus saņēmēja bankas rekvizītus: Tiesu administrācija, NMR 90001672316, ar PVN apliekamās personas reģistrācijas Nr. LV90001672316, saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, konta Nr.LV51TREL2190458019000, maksājuma mērķis: 21499 un dati lietas identificēšanai (lietas dalībnieka vārds, uzvārds, lietas numurs).

Sprieduma labprātīgai izpildei daļā par valsts nodevas un ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu piedziņu noteikt termiņu - 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās.

Labprātīgi izpildot spriedumu daļā par tiesas izdevumu – valsts nodevas un ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu piedziņu valsts labā, maksājumus apliecinošus dokumentus iesniegt Rīgas rajona tiesā.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesā 20 dienu laikā, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas rajona tiesā.

Tiesnese E.Slišāne